

آموزش مفاهیم دینی به کودکان

اشتراک در شبکه‌های اجتماعی:

آدرس صفحه: <https://mav>

[1]

آموزش مفاهیم دینی نیز مانند هر علم دیگری نیاز به شناسایی و به کارگیری اصول و روش‌های صحیح، کارآمد و موثر دارد. بنابراین، همان گونه که شناخت خصوصیات و توانایی‌های کودکان در بهینه سازی آموزش مفاهیم دینی امری مسلم است، شناخت اصول و روش‌های مربوط به آموزش مفاهیم دینی کودکان نیز ضرورت دارد.

بنابراین، آنچه باید بدان توجه داشت این است که درک و برداشت کودک از مفاهیم دینی با بزرگسالان یکسان نیست؛ آنان در حد ظرفیت ذهنی خود مطالب دینی را می‌فهمند و برآن اساس، جهان بینی خود را می‌سازند.

مفاهیم اساسی دین اسلام، از قبیل اعتقاد به خدا و دین، اموری هستند که با سرشت اولیه و دست نخورده کودک، و به تعبیر قرآنی، با فطرت او سازگار است. علاقه مندی کودک به دین و خدا اکتسابی نیست، بلکه این علاقه در دوران او وجود دارد و در سنین پس از بلوغ به شکوفایی آشکار می‌رسد.

اصول آموزش مفاهیم دینی به کودکان

اصول عبارت است از قواعد و دستور العمل‌های کلی مبتنی بر تعالیم دینی، پژوهش‌های روان‌شناسی و نظریات دانشمندان تعلیم و تربیت، که به منزله راهنمای عمل، در آموزش مفاهیم دینی به کودکان مورد استفاده قرار می‌گیرند.

اصل سهولت

در آموزش مفاهیم دینی به کودکان، باید توان شناختی، عاطفی و انگیزشی کودکان را در نظر گرفت و از زیاده روی، خشونت و سخت‌گیری در روند آموزشی پرهیز نمود؛ زیرا هدف از آموزش مفاهیم دینی، برانگیختن شوق و رغبت کودکان به یادگیری آموزه‌های دینی است و نه صرفاً انتقال آگاهی‌های دینی.

مفاهیم دینی اموری هستند که با فطرت کودک سازگارند و نیازی به تحمیل و سخت‌گیری ندارند، سخت‌گیری زمانی است که آموزه‌هایی خلاف خواست فطری کودک به گونه‌ای برای او ترسیم و تکرار شود که آن را بدون فکر و اندیشه بپذیرد. علاوه بر این، مفاهیم و آموزه‌های دینی سهل و آسان زمینه‌های دورنی و انگیزشی لازم را برای کودک فراهم نموده، او را به یادگیری مفاهیم و حقایق دینی علاقه مند می‌سازد. خشونت و سخت‌گیری در امور آموزش مفاهیم دینی، کودک را نسبت به اصل دین و تعالیم حیات بخش آن بدبین نموده، آثار و پی‌آمدهای ناگواری در روحیه لطیف او باقی خواهد گذاشت.

زودتر می فهمند و برخی دیگر نیاز به مثال و توضیح بیش تری دارند.

روش های آموزش مفاهیم دینی

مهم ترین و دشوارترین مرحله از فرایند آموزش، تعیین و تشخیص روش های آموزش مفاهیم دینی و استفاده و به کارگیری صحیح و مناسب آن، به ویژه برای کودکان می باشد.

روش استفاده از مثال

استفاده از مثال های متنوع، فهم مسائل انتزاعی را برای کودکانی که از نظر رشد شناختی و تحول روانی ضعیف و یا در سطح پایین می باشند، آسان می کند. استفاده از مثال یک شیوه قرآنی است. قرآن کریم با استفاده از این روش، حقایق و مفاهیم عقلی و غیر محسوس را در قالب حکایات و مثال های سودمند، به گونه ای در ذهن مخاطب ملموس و مجسم می سازد تا به این ترتیب ماهیت امر برای مردم روشن و آشکار گردد و آنان به خوبی به حقیقت موضوع پی ببرند.

روش قصه گویی

کودکان شیفته شنیدن قصه و خواندن داستان می باشند و این سبب می شود تا بخش عمده تعلیم و تربیت دینی کودکان از این راه انجام پذیرد. هر چه استفاده از داستان های مناسب بیش تر باشد، تاثیر این آموزش و رسیدن به هدف های مورد نظر آن، ساده تر و سریع تر صورت می گیرد. در اهمیت این روش و بهره گیری از آن، همین بس که در قرآن کریم و تعالیم انبیای الهی و کتاب های آسمانی هم این روش موثر، یعنی زبان داستان و قصه برای آموزش، هدایت، القای مفاهیم و پیام های دینی مورد توجه قرار گرفته است. مثلاً، در داستان حضرت آدم و حضرت عیسی علیهما السلام حقیقت و چگونگی آفرینش الهی تفسیر می شود؛ در داستان حضرت ابراهیم علیه السلام اثبات توحید و یگانگی خداوند و در داستان عزیر کیفیت معاد بیان گردید است.

روش یادآوری نعمت های الهی

خداوند متعال نعمت های مادی و معنوی فراوانی برای بشر آفریده است. به عبارتی، خداوند انسان را سرشار از نعمت های خویش نموده و همه نوع نعمت در اختیار او قرار داده است. یکی از روش های تربیتی پیامبران الهی، یادآوری نعمت های الهی است. به این وسیله گرایش انسان ها را به سوی صاحب نعمت برانگیزند.

با یادآوری نعمت های الهی می توان ذهن کودک را به خدای مهربان متوجه کرد و میل و گرایش او را نسبت به خدایی که همه چیز را آفریده و به همه کمک می کند، جلب نمود. بر این اساس، در تدریس و آموزش خدا شناسی و معاد به کودکان، باید بیش تر بر محبت و عشق الهی به همه انسان ها و به ویژه نیکوکاران و دادن پاداش و نعمت های بهشتی به آنان در روز قیامت تاکید کرد و آنان را نسبت به خدا و رحمت او امیدوار و علاقه مند ساخت و از بیان عذاب و رنج دوزخ، که زندگی پس از مرگ را به گونه ای وحشتناک و دهشت انگیز ترسیم نماید، خودداری کرد.

(روش نمایشی (نمادین)

منظور از نمایش، مجسم کردن و به صورت مشهود و محسوس درآوردن پیام ها و آموزه هاست. روش نمایشی یکی از روش های آموزشی است که دارای تاثیر فوق العاده ای می باشد و از راه آن می توان آموزه های دینی را در قالب های قابل مشاهده و به گونه ای روشن، آسان و محسوس به کودکان آموزش داد. نمایشی کردن مفاهیم عقلی و انتزاعی به ویژه برای کودکان با توجه به غلبه برخورد حسی آنان، موجب می شود که این گونه مطالب بهتر درک شود و یادگیری عمیق تری صورت پذیرد؛ معمولاً کودکان، خاطرات نمایشی را که در کودکی دیده اند، به شکل آگاهانه، یا ناآگاهانه، تا آخر عمر در حافظه خود حفظ و نگهداری می کنند.

جنبه آموزشی روش نمایشی موثر و پر جاذبه تر از روش گفتاری صرف است؛ چرا که روش نمایشی هم زمان گوش و چشم مخاطب را به کار می گیرد. از این رو، در آموزش مفاهیم دینی کودکان لازم است تا آن جا که امکان دارد مواد و مطالب آموزشی به صورت نمایشی ارائه گردد. آموزش بسیاری از مفاهیم دینی اعم از اصول و مبانی ارزشی، اعتقادی و احکام عملی با استفاده از روش نمایشی قابل آموزش است.

تلخیص از: مجله معرفت، شماره 57، «اصول و روش های آموزش مفاهیم دینی به کودکان»، علی مقدسی پور

نشانی منبع: <https://mava.iki.ac.ir/node/775>

پیوندها

<https://mava.iki.ac.ir/files/images/articles/11111111.jpg> [2] [1]

<https://mava.iki.ac.ir/tag/%D8%AF%DB%8C%D9%86%D8%8C-%DA%A9%D9%88%D8%AF%DA%A9%D8%8C-%D9%85%D9%81%D8%A7%D9%87%DB%8C%D9%85>